

Hoopvol houvast

Yom HaShoa, Yom HaZikaron en Yom HaAtsmaut: deze belangrijke dagen vinden binnen een week plaats in Israël, en toevallig was ik daar in die week. Het land herdenkt op Yom HaShoa de doden tijdens de Holocaust en op Yom HaZikaron de gevallen tijdens de verschillende oorlogen en bij aanslagen. Daarna gaat de dodenherdenking over in de Israëlische Onafhankelijkheidsdag, die dit jaar op 12 mei viel. Veel vlaggen, veel toespraken en veel blauw-wit overall.

Seminar 2015 - tweetallen in gesprek tijdens de hike op Cyprus

Bijna tegelijkertijd herdenken de Palestijnen jaarlijks op 15 mei de ramp die hen overkomen is, de 'Nakba' in het Arabisch, toen bij het stichten van de staat Israël in 1948 zo'n 80 procent van de Palestijnen die toen in het gebied woonden dat Israël zou worden, moesten vluchten. Zij gingen weg of werden verdreven. De Palestijnen verloren veel land en verspreidden zich over diverse gebieden in het Midden-Oosten. Dit is het begin van de Palestijnse vluchtelingkwestie, waarvoor tot op heden geen oplossing gevonden is. De nakomelingen van de mensen die toen zijn weggegaan, tellen nu circa 7 miljoen mensen, de Palestijnse vluchtelingen. De nakomelingen van diegenen die in de staat Israël achterbleven, zijn de '48 Palestijnen zoals die bij het COME seminar aanwezig zijn.

Tegen deze achtergrond kwam ik met het comité van facilitatoren in Beit Jalla, bij Bethlehem, bijeen om het seminar voor te bereiden. Van 29 augustus tot 8 september zullen we weer met 30 deelnemers in het Cypriotische dorp Droushia bijeenkomen. In het comité zit een aantal nieuwe mensen. Met frisse energie en nieuwe ideeën hebben we het programma vastgesteld. We hebben gesproken over de selectie en de voorbereiding van de deelnemers en logistieke zaken doorgenomen.

*“met frisse energie
en nieuwe ideeën
hebben wij het
programma
vastgesteld”*

We begonnen de 2-daagse vergadering met een gesprek over het waarom van een seminar en onze eigen motivatie. Verderop in deze LINK leest u hoe Yael, die jarenlang één van de twee Israëlische comitéleden was, het seminar ervaren heeft.

De huidige ontwikkelingen in Palestina en Israël laten geen positieve trend zien. Een verhard politiek klimaat, frustraties, geweld, geen hoop en vertrouwen in de toekomst: is een dialoogseminar in deze situatie nog mogelijk en ook zinvol? Over deze belangrijke vraag hebben we als comité gesproken.

Hoe moeilijk en ingewikkeld ook, volgens de comitéleden is het COME-seminar vooral een uitgelezen en essentiële kans om je eigen ideeën te uiten en om te luisteren naar de standpunten van anderen. Een kans om de ander te leren kennen, om in dialoog na te denken over je eigen achtergrond, identiteit, ideeën en maatschappij. Als organisatie moeten we zorgen dat dit gebeurt in een veilige omgeving, waarin iedereen aan elkaar gelijk is en tot zijn recht komt.

Al eerder sprak ik met het comité over het ideale seminar. “Voor mij zou dit één grote finale zijn na een proces van

Vier comitéleden tijdens de voorbereiding

onderlinge ontmoetingen dat sowieso een jaar lang zou moeten duren”, zei één van de Israëli's. Ik ga volledig mee in zijn ideaal, maar inmiddels weet ik helaas dat dit niet realistisch is. Van Palestijnse kant wordt dit gezien als 'normalisatie': de huidige situatie van bezetting en onrecht accepteren als normaal. Dit is een terugkerende paradox onder Palestijnse deelnemers. Aan de ene kant wil men binnen de eigen maatschappij niet bestempeld worden als 'vriend van de vijand' (*normaliser*), maar aan de andere kant wil men wel de gelegenheid te baat nemen om persoonlijk tegen een Israëli te zeggen hoe de situatie voor een Palestijn is. De Palestijnse

“een terugkerende paradox”

Verrijkt en verbonden

Voordat ik als deelnemster naar het seminar zou gaan, was ik bang dat ik mij eenzaam zou voelen. Ik wist niet met wie ik de volgende tien dagen zou doorbrengen en tien dagen is een lange tijd. En inderdaad, af en toe voelde ik mij alleen. Luisterend naar discussies, waar de meningen luid en hartstochtelijk werden geventileerd, voelde ik mij geïsoleerd en alleen. Niemand die er was, dacht hetzelfde als ik. Maar even later - tijdens een andere discussie of gewoon bij het zwembad, de lunch of tijdens het voorbereiden van onze culturele avond - voelde ik precies het tegenovergestelde: verbonden en hoopvol.

Dit is onderdeel van de charme van het seminar. Het is alsof je gedurende tien dagen op een eiland zit. Alles gebeurt snel, alles gebeurt langzaam, alles gebeurt met grote intensiteit. Dit betekent dat je in korte tijd gefrustreerd, gelukkig, boos, geraakt, begrepen, on-

begrepen, gehaat, bang en weer gelukkig kan voelen. Binnen een paar uur, of zelfs minder. Als comitlid voelde ik mij vrij om te luisteren. Ik wist dat ik geen specifieke mening hoefde uit te dragen, waardoor ik voelde alsof er een diepere manier

oud-gediende Riad verwoordde het zo: “Je moet tegenwoordig je emoties in de ijskast zetten als je aan een dialoog mee wil doen.” Deze deelnemers hebben moed nodig om tegen de maatschappelijke stroming in te gaan én moed om ‘de vijand’ te ontmoeten en te leren kennen.

We kwamen uiteindelijk tot de conclusie dat het seminar ontmoeting, dialoog, confrontatie en verdieping biedt. In de uitzichtloze situatie van dit moment is dat een hoopvol houvast.

Maaïke Hoffer
Projectleider Stichting COME

van luisteren in mij ontvouwde. Ik kon minder betrokken, maar meer open dingen tot mij nemen. Bij elk seminar voelde ik alsof mijn luisteren helderder werd en ik steeds meer leerde. Elk seminar voelde net zo intens en bewogen als die daarvoor. Maar hoe meer ik luister, hoe minder ik het gevoel heb dat ik iets begrijp. Ik voel mij meer verward en ik zou inmiddels niet meer weten wat een goede oplossing kan zijn. Voor mij is dit de grote waarde van dit unieke seminar. Er is geen goede of foute conclusie. Gedurende een paar dagen praten 30 mensen over veel dingen, en elke deelnemer ervaart zijn of haar eigen individuele seminar. Er worden weinig antwoorden gegeven, maar juist veel vragen gesteld en weer nieuwe vragen gevormd.

Ik heb niet het gevoel dat ik nu meer antwoorden heb of optimistischer ben, maar ik begrijp de individuele verhalen wel beter, de motieven, de perspectieven, de verlangens en de angsten. Mijn standpunt is niet hoopvoller of meer uitgewerkt, maar het is rijker. Dank aan de donateurs voor de geboden gelegenheid om deel te nemen aan zo'n verrijkende ervaring.

Yael
deelnemster in 2011 en Israëlisch comitlid van 2012 tot 2016

“alles gebeurt langzaam, alles gebeurt met grote intensiteit”

Maaïke en Yael

Een 'trailer'

Een film of documentaire promoot je met een 'trailer', een korte smaakmaker. Het bestuur van Stichting COME heeft aan oud-seminarist Noa Roth gevraagd of ze eventueel een documentaire over COME wil maken. Het seminar waaraan zij deelnam vond plaats in 1995 en werd toen georganiseerd op Kreta onder leiding van Douwe van der Sluis.

Noa is een Israëli'sche documentairemaker en heeft zich eerst op een trailer geconcentreerd van bijna 10 minuten. Noa vraagt zich af in welke omgeving haar kind moet opgroeien. Zij is daardoor des te meer gemotiveerd om de dialoog nieuw leven in te blazen en zichtbaar te maken. De trailer is af en geeft kort inzicht in wat Palestijnen en Israëli's, die met COME in aanraking zijn gekomen, nog beweegt... De trailer toont, dat een dialoog volhouden moeilijk is, maar mogelijk. En omdat COME staat voor het bevorderen van dialoog is het nu zichtbaar gemaakt voor een groter publiek. Bekijk de trailer op onze website: www.stichting-come.nl/trailer

Professioneel filmwerk -zelfs tegen kostprijs- is niet goedkoop. De trailer kost 7000 euro en we gaan er mee 'de boer' op: naar particulieren, naar fondsen, naar de media (in de hoop dat men ook de hele documentaire wil uitzenden). Via o.a. een crowdfunding-actie gaan we proberen genoeg geld te verzamelen om de hele documentaire te laten maken, waarin de deelnemers uit 1995

voor een ontmoetingsweekend hopelijk opnieuw bij elkaar zullen komen. Een spannend proces! Via onze website en email krijgt u de mogelijkheid om hier uw bijdrage aan te leveren.

COME steekt met de trailer, los van een eventuele documentaire, de nek uit. Wij vinden het anno 2016 nodig onze bewegredenen en hopelijk ook die van u, meer zichtbaar te maken met zinnig discussiemateriaal. Zeker: de 7000 euro drukt op onze begroting. Misschien wilt u bij uw jaarlijkse gift aan COME ook aan dit concrete PR-project denken?

Het jaarlijkse ontmoetingsseminar met jonge Israëli's en Palestijnen vindt dit jaar van 29 augustus tot 8 september plaats op Cyprus, wanneer de politieke toestand het toelaat, met dank aan Maaïke Hoffer, onze projectleider. Ontmoeting blijft het hart van COME. Wij willen graag dat meer mensen zien dat het kan!

Casper van Dongen
voorzitter Stichting COME

Noa Roth

Nieuw: De digitale LINK

Deze LINK verschijnt voor de eerste keer op papier en digitaal, sommigen van u zullen beide exemplaren ontvangen. De papieren versie gaat naar alle adressen van donateurs die bij ons bekend zijn. Als u de LINK voortaan liever alleen digitaal ontvangt, stuurt u dan een e-mail met uw postadres naar:

stichtingcome@gmail.com

zodat wij de verzending kunnen aanpassen. De LINK blijft tweemaal per jaar verschijnen om u op de hoogte te houden van ons werk.

Welkom Jan Halin

Het bestuur heeft een nieuw bestuurslid: Jan Halin uit Oegstgeest. Wij zijn blij met zijn komst. Hij stelt zich hieronder voor:

“Om toekomst”. “Om nieuw begin”. Deze twee titels van gedichten van Huub Oosterhuis (uit: Hoe ver is de nacht) verwoorden mijn route in mijn leven als partner, als vader, als grootvader en in mijn rollen van onderwijzer tot opleidingsdocent en nascholer van de pabo van hogeschool Inholand in Den Haag. Dit geloof in mogelijkheden en in dialoog is mede gevoed vanuit mijn katholieke wortels en onze betrokkenheid bij de oecumenische studentekkerlesia in Leiden, waarin ik o.a. vice-voorzitter ben geweest van de katholieke studentenparochie Maria Zetel der Wijsheid.

Een aantal jaren geleden heb ik een boeiende en interessante studiereis gemaakt naar Israël, georganiseerd vanuit de hogeschool met als reisleiders Japke van Malde en Douwe van der Sluijs. Deze reis en de vele ontmoetingen hebben een diepe indruk gemaakt. Een hoogtepunt was het bezoek aan de joods-Palestijnse school in het dorp Wahat al-Salam Neve Shalom. Een inspirerende oefenplaats waarin de idealen van samenleven en gelijkheid tot uitdrukking komen. De leden van de gemeenschap laten zien dat samenleven tussen Joden en Palestijnen mogelijk is als sprake is van wederzijdse acceptatie, respect en samenwerking. Ik heb daar een tweetalig (Ivriet-Arabisch) prentenboekje gekocht over een poes en dat gebruik ik o.a. in mijn colleges op de pabo. De school is een kleine bloem in een verhard en dor maatschappelijk en politiek landschap.

Bronnen slaan ‘om toekomst’, ‘om nieuw begin’ dat is waar de stichting voor staat en gaat met o.a. de seminars. “Geloven dat deze droom het houdt”, daaraan wil ik als bestuurder bijdragen.

Jan Halin

Jan Halin deelt graag onderstaand gedicht met u.

op de ochtend die zal volgen op dit beleg
zal een meisje naar haar geliefde toe gaan
met een geborduurd hemd en een grijze broek
haar zelfvertrouwen blakend als de abrikozen in
de maand maart: deze dag is helemaal voor ons
helemaal, mijn liefste, dus laat niet te lang op je wachten
dat er geen raaf op mijn schouder gaat zitten...
Je zult in een appel happen terwijl je wacht op de hoop
terwijl je wacht op de geliefde die
misschien, misschien niet komen zal

Mahmoud Darwish

(1941-2008)

LINK is een uitgave van:

Secretariaat

Engweg 31
3972 JC Driebergen
e-mail: stichtingcome@gmail.com
www.stichting-come.nl

Bestuur

Casper van Dongen, *voorzitter*
Hans van der Vlist, *penningmeester*
Rita Opstelten, *secretaris*
Japke van Malde, Hanno Wisse, Jan Halin, *leden*

Bankrekening:

NL04 INGB 0003 733187
t.n.v. stichting COME Driebergen
ANBI registratienr. 802124707

MIX
Papier van
verantwoorde herkomst
FSC® C016391